

PREJUDECATA ȘI INFLUENȚA SA ASUPRA STIMEI DE SINE

Luminița SECRIERU, dr., conf. univ.,
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte,
Universitatea de Stat „Alecă Russo” din Bălți

Résumé: *Le but de cet article est d'étudier le sexisme comme préjugement et son influence sur l'estime de soi. L'hypothèse principale affirme que les gens avec une estime de soi élevée sont plus préjugés, les femmes ont une estime de soi plus faible que les hommes et elles sont préjugées d'une façon plus légère.*

Mots-clés: *élève, préjugement, l'estime de soi.*

În societatea contemporană stima de sine este indispensabilă cetățenilor săi pentru ca aceștia să devină și să rămână ei înșiși, să reziste presiunilor și manipulărilor, să-și construiască autonomia și forța interioară necesare pentru o viață bună.

Parcurgând literatura de specialitate legată de problematica stimei de sine, am aflat că, în funcție de situațiile sociale în care se află și de experiență, oamenii încearcă să-și mențină o stimă de sine ridicată, utilizând pentru aceasta diferite strategii. [3, p. 93]. Stima de sine și prejudecata sunt legate conform teoriei identității sociale. Unul din postulatele fundamentale ale teoriei identității sociale este că indivizii tind să obțină și să mențină o stimă de sine pozitivă prin apartenența la un grup. Prejudicierea grupului din afară este un mecanism de apărare și de creștere a stimei de sine. Dovezile empirice prezentate de Luthanen și Crocker (1992) arată că discriminarea sau favoritismul cresc stima de sine personală. Aceasta poate fi nuanțată pentru cele două sexe: bărbații spre a-și menține sau mări stima de sine, prejudiciază (sunt sexiști); femeile se simt prejudiciate, lor le scade stima de sine și apare fenomenul de favoritism, valorizând pozitiv grupul și identificându-se cu el [8, p. 302-318].

Scopul studiului nostru este de a studia sexismul, ca prejudecată, și influența sa asupra stimei de sine.

Ipotezele cercetării:

- Presupunem că persoanele cu stima de sine personală mai ridicată prejudiciază mai mult;
- Presupunem că subiecții de gen feminin au o stimă de sine mai scăzută decât cei de gen masculin;
- Presupunem că subiecții de gen feminin sunt sexiste într-o măsură mai mică decât subiecții de gen masculin.

Metodologia cercetării

Lotul experimental de subiecți. În cercetarea noastră am investigat 55 de elevi în clasele a XI-a și a XII-a, ai Liceului Teoretic „Vasile Alecsandri” din Bălți (25 de băieți și 30 de fete), cu vârsta medie 17,4 ani. Elevii au completat chestionarele care le-au fost administrate în timpul orelor de dirigjenție. Am acordat o atenție specială supravegherii acestora, pentru a se evita situația contaminării răspunsurilor prin influență reciprocă.

Eșantionul experimental

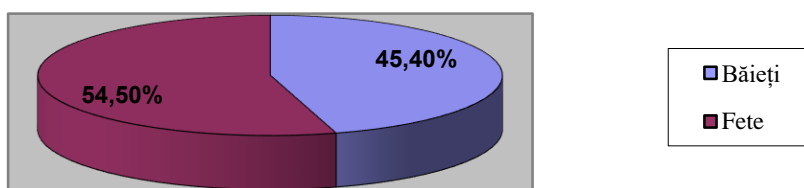

Figura 1. Repartizarea procentuală a lotului experimental de subiecți

Instrumentele utilizate pentru colectarea datelor.

Pentru colectarea datelor au fost utilizate următoarele instrumente:

1. *Scala stimei de sine (self-esteem scale)*, după M. Rosenberg (1965) – 10 itemi;
2. *Sexismul*, măsurat cu scala ISA (*Ambivalent Sexism Inventory*), elaborată de Glick și Fiske în 1996.

Scala Stimei de Sine după Rosenberg a fost inițial elaborată pentru a măsura sentimentul global al valorii personale și autoacceptării. Scala cuprinde 10 itemi cu 4 posibilități de răspuns între *total dezacord*, care este cotate cu 1 punct, și *total de acord* care este punctat cu 4 puncte. Scorurile pot fi cuprinse între 10 puncte și 40 puncte. Scorurile ridicate (30 p. – 40 p.) indică o stimă de sine înaltă.

Sexismul, măsurat cu scala ISA (*Ambivalent Sexism Inventory*), elaborată de Glick și Fiske în 1996, este o scală cu 22 de itemi, cu interval de apreciere de 6 trepte (0 = *dezacord total*, 5 = *acord total*). Aceasta cuprinde două scale care măsoară două tipuri de sexism: cel benevol și cel ostil. *Sexismul Ostil (SO)* presupune prejudicierea persoanelor de sex feminin, însoțită de sentimente de ostilitate și neîncredere în abilitățile lor sociale și în competența lor în general. *Sexismul Benevol (SB)* este de asemenea o prejudecată însoțită de o atitudine oarecum benevolă față de rolul de sex feminin tradițional, care este valorizat din anumite puncte de vedere.

Instrucțiunile de notare (ISA) pot fi folosite ca o măsură generală a sexismului, cu componente ostile și binevoitoare ponderate în mod egal, prin simpla medie a scorului pentru toate elementele după inversarea elementelor enumerate.

Rezultatele obținute și interpretarea lor

Ipoteza 1: Subiecții de gen feminin au o stimă de sine mai scăzută decât cei de gen masculin.

Pentru verificarea acestei ipoteze am aplicat scala Rosenberg (stima de sine personală globală) la 55 de elevi ai liceului „Vasile Alecsandri” din orașul Bălți, dintre care 25 de băieți și 30 de fete. Rezultatele obținute sunt prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1. Rezultatele obținute de elevi la scala Rosenberg

Genul subiecților	Stima de sine înaltă	Stima de sine medie	Stima de sine joasă	Total subiecți
Feminin	33,3% (10/30)	46,6% (14/30)	20% (6/30)	30
Masculin	44% (11/25)	52% (13/25)	4% (1/25)	25
Total	21/55 (38,2%)	27/55 (49,1%)	7/55 (12,7%)	55

Rezultatele obținute de elevi la *Chestionarul stimei de sine* au arătat că: **38,2%** elevi (sau 21 elevi din 55) au prezentat scoruri ridicate la scală, ceea ce corespunde unui nivel al stimei de sine înalt; **49,1%** elevi (sau 27 elevi din 55) au prezentat un nivel al stimei de sine mediu; pe când **12,7% elevi** (sau 7 elevi din 55) au prezentat un nivel al stimei de sine scăzut.

Atunci când am grupat rezultatele în funcție de genul subiecților, și media scorurilor obținute la scala Rosenberg, am obținut următoarele date pe care le prezentăm în figura 2.

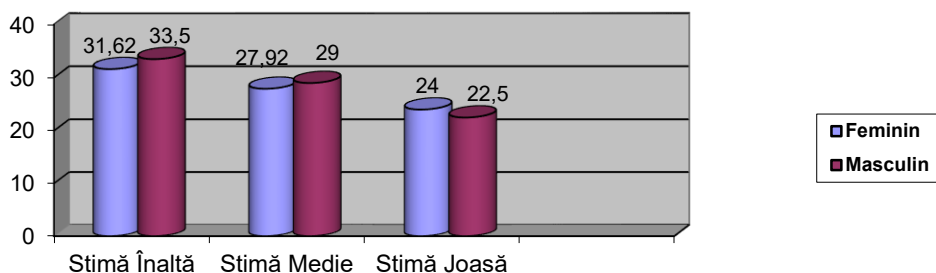

Figura 2. Media obținută la scala stimei de sine în funcție de gen

Rezultatele prezentate în figura 2 ne arată că elevele au o stimă de sine mai scăzută decât elevii:

- Stima de sine înaltă: elevele au obținut media: $m = 31,62$ versus elevii $m = 33,5$;
- Stima de sine medie: elevele au media: $m = 27,92$ versus elevii $m = 29,0$;
- Stima de sine joasă: elevele au media: $m = 24,0$ versus elevii $m = 22,5$.

Ipoteza 2: Presupunem că persoanele cu stima de sine personală mai ridicată sunt mai sexiste.

Pentru a verifica ipoteza numărul 2, am grupat rezultatele obținute de elevii din liceu la *scala ISA* (ca măsură generală a sexismului, fără componentele sale), în funcție de nivelul stimei de sine obținut. Rezultatele obținute sunt prezentate în tabelul 2 și figura 3.

Tabelul 2. Rezultatele obținute de elevi la scala ISA (Sexism), în funcție de nivelul stimei de sine

Sexism	Stima de sine înaltă	Stima de sine medie	Stima de sine joasă
	<u>M= 3,30</u>	<u>M=3,05</u>	<u>M=2,44</u>
Total	38,2% (sau 21/55)	49,1% (sau 27/55)	12,7% (sau 7/55)

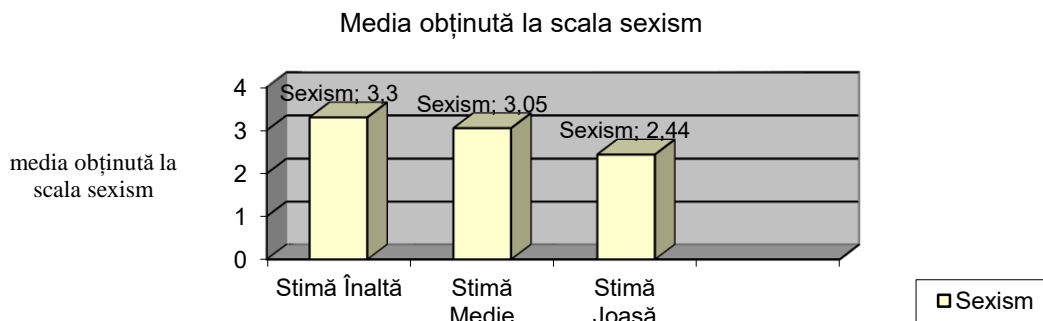

Figura 3. Media obținută la scala ISA (Sexism)

Rezultatele obținute ne arată că elevii cu *stimă de sine înaltă* (38,2%) au obținut la scala ISA (Sexism) o medie de $m = 3,30$; pe când elevii cu *stimă de sine medie* (49,1%) au obținut la scala ISA (Sexism) o medie de $m = 3,05$; respectiv elevii cu *stimă de sine joasă* (12,7%) au obținut media $m = 2,44$.

Ipoteza 3: Presupunem că subiecții de gen feminin sunt sexiste într-o măsură mai mică decât subiecții de gen masculin.

Atunci când am grupat rezultatele obținute la *scala ISA* în funcție de genul subiecților, am observat că băieții obțin o medie de $m= 4.54$, față de fete care obțin o medie de $m= 3.09$. Aceste rezultate sunt prezentate în figura nr. 4.

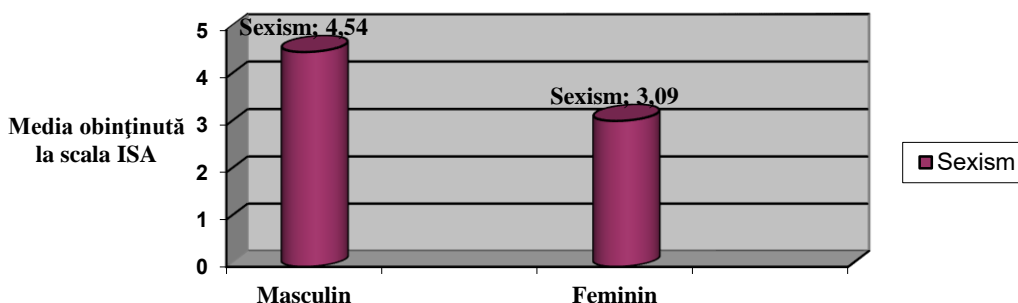

Figura 4. Rezultatele obținute de elevi la scala ISA, în funcție de gen

Rezultatele din figura 4 ne arată diferențe în favoarea băieților la *scala ISO*.

Atunci când am calculat separat cele două subscale: *sexismul ostil (SO)* și *sexismul benevol (SB)*, rezultatele obținute ne-au arătat că subiecții de gen masculin sunt mai ostili în atitudinea față de genul feminin, aceasta dovedind rezultatele mai mari obținute de subiecții de gen masculin la subscala Sexism Ostil (masculin: $SO=50$ versus feminin: $SO=34$).

Această subscală, *Sexismul Ostil (SO)*, presupune prejudicierea persoanelor de sex feminin, însoțită de sentimente de ostilitate și neîncredere în abilitățile lor sociale și în competența lor în general.

Ostilitatea băieților și stima lor mai scăzută arată nesiguranța și o slabă identificare cu grupul, de unde și nevoia de discriminare pentru a-și mări stima de sine.

Rezultatele obținute la subscala *Sexism Benevol (SB)* arată diferențe în favoarea subiecților de sex feminin (feminin: $SB= 37$ față de masculin: $SB= 31$).

Această subscală, *Sexismul Benevol (SB)*, este de asemenea o prejudecată însoțită de o atitudine oarecum benevolă față de rolul de sex feminin tradițional, care este valorizat din anumite puncte de vedere.

Rezultatele obținute confirmă ipotezele. Având în vedere că studiul a fost efectuat pe populația de o anumită vârstă, concluziile nu pot fi generalizate. În studiile viitoare vom arăta cum această atitudine poate fi plasată în contextul relațiilor dintre grupuri.

Bibliografie:

1. ALLPORT, G. W. *Structura și dezvoltarea personalității*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1991. 292 p. ISBN 973-30-1151-7.
2. BONCHIS, E. *Studierea imaginii de sine în copilărie și adolescență*. Oradea: Editura Imprimeriei de Vest. 5, 1997.
3. BOZA, M. Sexismul și stima de sine în adolescență. În: *Revista Psihologia socială*. 2001, nr. 8, Editura Polirom, Iași, p. 90-104. ISSN 1454-5667.
4. CHELCEA, S. Selful. Cu referire la selful românesc în tranziție. În: Chelcea S. (coordonator). *Psihosociologie. Teorii, cercetări, aplicații*, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 377-401. ISBN 978-973-46-0868-3.
5. MACARIE, A., CONSTANTIN T., ILIESCU, M., PREPELIȚĂ, G. Stima de sine – între normalitate și trăsătură accentuată. În: *Psihologie și societate: noutăți în psihologia aplicată*, Editura Performantica, Iași, 2008.
6. ȘCHIOPU, URSULA, VERZA, EMIL. *Psihologia vârstelor*. București: EDP, 1981, 287 p.
7. GLICK, P., FISKE, S. The Ambivalent Sexism Inventory. În: *Journal of Personality and Social Psychology*, 1996, nr. 3.
8. LUTHANEN, R., CROCKER, J. A Collective Self-Esteem Scale. În: *Personality and Social Psychology Bulletin*. 1992, Vol. 18 (3), p. 302-318.